

शिक्षा-निदेशालयः, राष्ट्रिय-राजधानी-क्षेत्रम्, दिल्ली

वार्षिकः पाठ्यक्रमः - 2026 -2027

कक्षा द्वादशी संस्कृत (केन्द्रिकम् 322)

खण्डः 'क'

1.अपठित-अवबोधनम्

खण्डः 'ख'

रचनात्मकं कार्यम्

2. औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रम् / प्रार्थनापत्रम् (मञ्जूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिं कृत्वा पूर्णं पत्रं लेखनीयम्।)

3.चित्राधारिता वाक्य-संरचना

अथवा

अनुच्छेद-लेखनम्

4.लघुकथापूर्तिः (शब्दसूचीसाहाय्येन रिक्तस्थानपूर्ति-माध्यमेन)

अथवा

वार्तालापे एकपक्षपूरणम्

खण्डः 'ग'

अनुप्रयुक्तं व्याकरणम्

5.सन्धिः- पाठ्यपुस्तके प्रयुक्तपदानां सन्धिविच्छेदः सन्धिकरणं च

स्वरसन्धिः व्यञ्जनसन्धिः

6. पाठाधारित-समासाः विग्रहाश्च

अव्ययीभावः, द्विगुः, द्वन्द्वः, तत्पुरुषः, कर्मधारयः, बहुव्रीहिः

7.प्रत्ययाः (प्रकृतिप्रत्यय-संयोजनं वियोजनञ्च)

कृतप्रत्ययाः - तव्यत्-अनीयर्-क्त-क्तवतु-शतृ-शानच्-क्तिन् इति।

तद्धिताः- मतुप्-इन्-ठक् इति।

स्त्रीप्रत्ययाः- टाप् इति।

8.उपपदविभक्तिप्रयोगाः (पाठ्यपुस्तकाधारितम्)

9.वाच्यपरिवर्तनम् (लट्-लृट्-लकारयोः)

खण्ड: 'घ'

(i) पठितावबोधनम्

परीक्षायै निर्धारिताः पाठाः

प्रथमः पाठः अनुशासनम्

तृतीयः पाठः मातुराज्ञा गरीयसी

चतुर्थः पाठः प्रजानुरञ्जको नृपः

पञ्चमः पाठः दौवारिकस्य निष्ठा

षष्ठः पाठः--- सूक्तिसौरभम्

*प्रश्नोत्तराणि, भावार्थे रिक्तस्थानपूर्तिः / प्रदत्ते भावार्थत्रये शुद्धभावार्थचयनम्, अन्वयेषु रिक्तस्थानपूर्तिः,

*प्रदत्तवाक्यांशानां सार्थकं संयोजनम्

*प्रदत्तपङ्क्तिषु प्रसंगानुसारं पदानाम् अर्थलेखनम्

(ii) संस्कृत-साहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः

*भास्वती-पाठ्यपुस्तकस्थपाठानां संदर्भग्रन्थाः रचयितारः, तेषां रचना च।

*महाकाव्यम्, गद्यकाव्यम् चम्पूकाव्यम् च

*नाट्यतत्वानां मुख्यविशेषतानां परिचयः

आन्तरिकं मूल्याङ्कनम् -

श्रवणम् + वाचनम्-5+5 अङ्काः

परियोजनाकार्यम् -10 अङ्काः

पुनरावृत्तिः

मध्यावधि-परीक्षा

उपरिनिर्दिष्टपाठ्यक्रमः 05/09/2026 दिनाङ्कं यावत् पूर्णं कारणीयम्।

खण्डः 'क'

1.अपठित-अवबोधनम्

खण्डः 'ख'

रचनात्मकं कार्यम्

2. औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रम् / प्रार्थनापत्रम् (मञ्जूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिं कृत्वा पूर्णं पत्रं लेखनीयम्)

3.चित्राधारिता वाक्य-संरचना

अथवा

अनुच्छेद-लेखनम्

4. लघुकथापूर्ति: (शब्दसूचीसाहाय्येन रिक्तस्थानपूर्ति-माध्यमेन)

अथवा

वार्तालापे एकपक्षपूरणम्

‘ग’ खण्डः

अनुप्रयुक्तं व्याकरणम्

5. सन्धि:- पाठ्यपुस्तके प्रयुक्तपदानां सन्धिविच्छेदः सन्धिकरणं च विसर्गसन्धिः

6 पाठाधारित-समासाः विग्रहाः च-

अव्ययीभावः, द्विगुः, द्वन्द्वः, तत्पुरुषः, कर्मधारयः, बहुब्रीहिः।

7. प्रत्ययाः (प्रकृति प्रत्यय संयोजनं वियोजनञ्च) तद्धित-मतुप्-इन्-ठक्-त्व-तल् च स्त्रीप्रत्ययाः - टाप्-डीप् इत्येतौ।

8. उपपदविभक्तिप्रयोगाः (पाठ्यपुस्तकाधारितम्)

9. वाचपरिवर्तनम् (लट्-लृट्-लकारयोः)

खण्डः घ

(i) पठितावबोधनम्

परीक्षायै निर्धारिताः पाठाः

सप्तमः पाठः- नैकेनापि समं गता वसुमती

नवमः पाठः मदालसा

एकादशः पाठः- कार्याकार्य-व्यवस्थितिः

*प्रश्नोत्तराणि, भावार्थे रिक्तस्थानपूर्तिः / प्रदत्ते भावार्थत्रये शुद्धभावार्थचयनम्, अन्वयेषु रिक्तस्थानपूर्तिः,

*प्रदत्तवाक्यांशानां सार्थकं संयोजनम्

*प्रदत्तपङ्क्तिषु प्रसंगानुसारं पदानाम् अर्थलेखनम्।

(ii) संस्कृत-साहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः

* भास्वती-पाठ्यपुस्तकस्थपाठानां संदर्भग्रन्थाः रचयितारः, तेषां रचना चा

*महाकाव्यम्, गद्यकाव्यम् चम्पूकाव्यम् च।

*नाट्यतत्वानां मुख्यविशेषतानां परिचयः

आन्तरिकं मूल्याङ्कनम् -

श्रवणम् + वाचनम् -5+5 अङ्काः

परियोजनाकार्यम् -10 अङ्काः

टिप्पणी- *पाठ्यक्रमस्य एतद्विभाजनं केवलं पाठनाय वर्तते। वार्षिकपरीक्षायां सम्पूर्ण-पाठ्यक्रमात् प्रश्नोत्तराणि भविष्यन्ति। विस्तृतसूचनायै सीबीएसई- अन्तर्जालम् अनुकरणीयम्।
उपरोक्तं सर्वं पाठ्यक्रमं 05/12/2026 पर्यन्तं पूर्णं कारणीयम् इत्यनिवार्यम्।

पुनरावृत्तिः
वार्षिक परीक्षा